

Editor:

Hadrian Mateescu

Redactor:

Camelia Coste

Concept grafic

Silvia Olteanu, Alexandru Botea

DTP:

Radu Nan

Corector:

Cristina Teodorescu

Copyright © Haralamb Zincă, 1972

Copyright © 2021 Publishing Solutions

Este interzisă reproducerea integrală sau parțială a lucrării, sub orice formă, fără permisiunea scrisă a editurii.

Toate drepturile rezervate.

Casa Presei Libere, Corp A3-A4, Etaj 1

Tel.: 021.336.36.33

E-mail: office@publisol.ro

Găsiți cărțile noastre pe www.publisol.ro

Descrierea CIP poate fi consultată pe site-ul
Bibliotecii Naționale a României

ISBN: 978-606-9605-92-9

2021

Tipărit la ARTPRINT

www.artprint.ro

Bătrânul părinte a așteptat o zi... două... zece. În cea de-a unsprezecea s-a hotărât să se prezinte la Miliție și să reclame dispariția fiicei sale, Valerica Ștefan, în vârstă de douăzeci și doi de ani.

Sâmbătă, 18 martie 1967, relatea tatăl, fiica mea a plecat de acasă și nu s-a mai întors nici până în prezent. Relațiile dintre mine și fiică au fost bune și nu cunosc cauzele dispariției. Am căutat-o la mătușa ei și la o colegă de la lucru, care mi-au spus că n-au mai văzut-o de pe data de 18. Niciuna dintre cunoștințe nu are nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla. Menționez că fiica mea este în relații bune cu mine.

Așa s-a născut un dosar de urmărire cu nr. 22145/1967... O dispariție... Un caz la a cărui rezolvare Miliția a lucrat timp de doi ani și jumătate. Poate că l-ar fi putut rezolva într-un termen mai scurt, nu-mi dau seama, oricum nu asta-i problema pe care intenționez să o pun în lumină.

Dosarul nr. 22145/1967... L-am avut în față, l-am răsfoit, l-am citit, l-am studiat, așa spune, cu pasiune, căci între scoarțele sale sunt închise spre păstrare observații nu numai criminalistice, ci și sociale.

Așadar, un caz de dispariție. La prima lectură, problema mi s-a părut simplă, dar zăbovind asupra fiecărei piese, urmărind apoi dosarul până la Tribunalul Suprem, am realizat pe deplin complexitatea cauzei. Fără îndoială, lucrătorii de miliție care au colaborat la rezolvarea cu succes a dosarului au avut de

înfruntat greutăți de un tip aparte. Nu este vorba de acele greutăți ivite într-o infracțiune ce s-a voit perfectă și care, asemenea unei fortificații, îl împiedica pe criminalist să se apropie de cheia enigmei... Dar să încercăm să parcurgem împreună labirintul cazului nr. 22145/1967.

o primă greșeală civică

Un părinte, Vasile Ștefan, domiciliat în București, reclama, la 31 martie 1967, dispariția fiicei, în condiții care-l îngrijorează. Din capul locului, constatăm un amănunt care nu ne poate lăsa indiferenți: Valerica Ștefan a dispărut în ziua de 18 martie, iar reclamația este depusă și înregistrată la 31 martie 1967, deci după treisprezece zile. Acele cuvinte autoliniștitoare ale părintelui: „Să mai aștept o zi... încă una... poate că totuși se întoarce acasă“ au reprezentat pentru organul de urmărire un prim handicap, dar nu și cel mai serios.

Relațiile dintre mine și fiică au fost bune, mărturisește îndurerat tatăl dispărutei. Am căutat-o la mătușa ei și la o colegă de la lucru, care mi-au spus că n-au mai văzut-o de pe data de 18. Niciuna dintre cunoștințe nu are nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla.

Să reținem aceste cuvinte din încheierea reclamației adresate Miliției. Coala de hârtie devenită acum document a poposit pe masa de lucru a ofițerului însărcinat să facă lumină. O obligație profesională îl va determina să cerceteze reclamația, pe urmă să

analizeze cazul cu o obiectivitate pe cât posibil deplină. În clipa aceea nu va avea niciun motiv să-l suspecteze pe bătrânul părinte sau să-i pună sub semnul îndoielii sinceritatea cuvintelor: „Niciuna dintre cunoștințe nu are nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla“. Se va grăbi să facă o primă mișcare, adică să transmită tuturor posturilor de Miliție din țară semnalmente de dispărutei.

Iată-le:

Ștefan Valerica

Născută: 1945, martie, 1

Înălțimea: 1,70 m

Corpolența: slabă

Fruntea: înaltă

Ochii: dispuși orizontal, căprui

Sprâncenele: arcuite, împreunate

Nasul: rectiliniu, mic

Gura: mică, buzele subțiri

Dinții: compleți

Bărbia: rotundă

Urechile: mari, distanțate

Mâinile: normale

Picioarele: normale

Semne particulare: nu are

Îmbrăcămintea:

Palton din stofă închisă, cu carouri, cu mâneci chimono

Rochie de jersey de culoare bej

Pulover din relon

Pantofi din antilopă

Ciorapi indeșirabili

Poșetă de culoare albă, dreptunghiulară...

Pe lângă aceste semnalmente, a mai fost transmisă acelorași organe de urmărire și fotografia dispărutei, ceea ce înlesnea și mai mult operațiunile de căutare și identificare a cetățenei Ștefan Valerica. Din acest moment – și vă rog, stimați cititori, să vă imaginați ce reprezintă acest lucru pe scară națională – a fost declanșat un întreg aparat de urmărire. Și zilele au prins să se scurgă una după alta fără ca vreun post din țară să semnaleze prezența tinerei dispărute.

Iată însă că, la 13 iunie 1967, părintele dispărutei se prezintă din nou la Miliție pentru a-și completa reclamația depusă la 31 martie cu încă o declarație. Extrag din declarație ideile principale:

– Valerica Ștefan a terminat liceul în 1965, a încercat să intre la o facultate și nu a izbutit. S-a angajat la Direcția Centrală de Statistică, unde a lucrat până la 1 ianuarie 1967, când s-a transferat ca angajat civil la un serviciu al MFA.

– Mama Valericăi a murit în urmă cu un an. De aceea s-a apropiat foarte mult de mătușa sa, Marina Bălu. Din când în când, dormea și pe la ea.

– Ștefan Vasile, căutând prin lucrurile fiicei, a găsit câteva scrisori de la un oarecare Mircescu Dan din Brașov. În luna decembrie 1966, Valerica a plecat într-o deplasare de câteva zile la Brașov, în interes de serviciu. Cel puțin așa-i spusese tatălui. Recent, tatăl aflase de la Marina Bălu că Valerica îl mințise: plecase la Brașov nu în interes de serviciu, ci mânată de interese personale.

Cred că în momentul când a dispărut de acasă, fiica mea era însărcinată, mărturisește Șt.V. în

declarația sa, deoarece imediat ce venea de la serviciu se îmbrăca într-un capot foarte larg. Aceasta este o presupunere, nu o certitudine, și probabil că a plecat undeva pentru a-și face o intervenție. De la cumnata mea am aflat că înainte de dispariție și-a manifestat dorința să meargă la Giurgiu.

Subliniez cuvintele care întăresc caracterul echivoc al acestei părți – cea mai revelatoare din declarație:

„Cred că... era însărcinată“; „aceasta este o presupunere, nu o certitudine“; „și-a manifestat dorința să meargă la Giurgiu.“

Dosarul nr. 22145/1967... Un caz de dispariție. Zăbovind asupra unor documente, m-am pomenit gândindu-mă la acel ofițer (sau acei ofițeri) căruia i-a fost hărăzit să pătrundă în universul moral și spiritual al Valericăi Șt. Desigur, el are o profesie, și încă una grea – e criminalist. Lui, și nu altcuiva, societatea îi cere un răspuns la întrebarea: „Unde a dispărut Valerica Ștefan și de ce?“ Profesia îl obligă la însușirea unei tehnici – să știe să ridice o amprentă, un fir de păr, să explice taina unei hârtiuțe. Dar, în același timp, prin forța împrejurărilor, el va fi pus în situația de a pătrunde și înțelege un anume mediu social, de a descifra un suflet, un caracter omenesc. În clipele acelea, el este obligat să fie nu numai criminalist, ci și psiholog, și sociolog, și medic, și judecător. În consecință, am simțit dorința de a sta de vorbă cu cei care, în etape diferite, au lucrat la rezolvarea cazului.

Întrebare: Tovarășe locotenent-colonel Ștefan Pavel, v-aș ruga să-mi răspundeți la câteva întrebări. Ați lucrat, în prima etapă, la rezolvarea dosarului

22145/967. Ați semnat referatul inițial de deschidere a anchetei. Care a fost, după părerea dumneavoastră, marea greutate de care v-ați lovit?

Răspuns: Este interesant că marea greutate de care ne-am lovit n-a fost nicidecum de ordin criminalistic, ci de ordin civic. Toți ne cereau cu lacrimi în ochi s-o găsim pe Valerica Ștefan, dar, în același timp, ne ascundeau, conștient sau inconștient, adevăruri care ne-ar fi ajutat și ar fi simplificat cercetările. Universul Valericăi Șt. era departe de a fi unul moral și acest lucru, așa cum ați constatat și dumneavoastră, îl știau atât mătușa, precum și Ioana Țipei, prietena Valericăi, și mai puțin părintele dispărutei.

...Da, e un paradox ca, pe de o parte, tu, cetățean, să ceri Milităiei să-ți găsească o ființă dragă care a dispărut de acasă, iar pe de altă parte, să înalți în calea organului de urmărire tot felul de obstacole clădite din teamă și prejudecăți.

Să urmărim acum, respectând cronologia cercetărilor, cum au fost clădite aceste obstacole.

Mai întâi, la 30 martie 1967, părintele dispărutei declară că „niciuna dintre cunoștințe nu are nici cel mai mic indiciu unde s-ar putea afla“, ca apoi, la 13 iunie 1967, să adauge cu privire la fiica dispărută trei elemente esențiale: că era însărcinată; că a plecat undeva pentru a-și întrerupe cursul normal al sarcinii; că și-a manifestat dorința să plece la Giurgiu.

Dar și aceste trei elemente sunt oferite IMMB-ului *ca simple presupuneri și nu certitudini*. De unde acest echivoc? „De la cumnata mea am aflat...” se destăinuie Ștefan Vasile.

Un fir de păr descoperit la locul faptei îl pui la microscop și, analizându-l, îi determini, fără ezitări, particularitățile. Dar unui om care, pe deasupra, mai e și părintele sau ruda dispărutei n-ai cum, până la proba contrarie, să-l analizezi și să-i determini gradul de sinceritate. Într-adevăr, tatăl aflate de la cumnată adevăruri despre fiica sa, dar a greșit din punct de vedere civic prezentând Miliției acest adevăr – certitudine sub semnul unor presupuneri și probabilități.

a doua greșeală civică

Deci tatăl Valericăi Ștefan află anumite date importante de la cumnata sa. În mod firesc, Marina Bălu, mătușa dispărutei, este invitată la 16 iunie la IMMB pentru a fi ascultată. Se prezintă. N-a fost zgârcită în relatări, drept care procesul-verbal de ascultare numără peste patru pagini. Nu voi reproduce integral documentul, ci îmi voi îngădui, apelând la procedeul publicistic „întrebare-răspuns“, să pun în lumină, respectând autenticitatea pieselor de la dosar, datele ce interesează cauza.

Întrebare: În ce relații ați fost cu nepoata dv.?

Răspuns: Eram atașată de ea, iar după moartea surorii mele, m-am atașat și mai mult de ea. Dormea uneori la mine, mânca, îmi povestea de-ale ei...

Întrebare: Ce prieteni, prietene a avut? Întreținea relații intime cu cineva?

Răspuns: N-am reușit să-i cunosc prietenii, prietenele sau dacă întreținea vreo relație intimă cu cineva. Știu doar că dintre colegele de serviciu cea mai apropiată îi era Ioana Țipei.

Întrebare: Și dintre colegi?

Răspuns: După înhumarea surorii mele – asta s-a petrecut la 30 martie 1966 –, Valerica a rămas câteva zile acasă. Ziua rămânea singură, seara însă veneam și eu, ca să nu doarmă singură. Într-una din zile mi-a spus c-o să treacă pe la ea un coleg, unul Adrian Șerbu, care a fost și la înmormântare, ca să-i aducă salariul. Faptul acesta, că Adrian Șerbu fusese la înmormântare și că în ziua aceea urma să-i aducă salariul, nu mi-a creat vreo bănuială.

Întrebare: Ce alte amănunte intime despre viața nepoatei dv. ne puteți relata?

Răspuns: Cred că era pe la sfârșitul lunii iunie (1966 – n.a.), într-o după-amiază, când nepoata mea mi-a telefonat și m-a rugat să vin imediat la ea, deoarece este bolnavă. M-am dus. Când m-a văzut, a început să plângă și să-mi spună că are o hemoragie puternică, deoarece stătuse pe treptele de ciment din fața casei și răcise.

Întrebare: Și care era adevărul?

Răspuns: Am chemat Salvarea, care a transportat-o la Maternitatea raionului Tudor Vladimirescu. Acolo, medicul a constatat că nepoata suferise un avort spontan...

Întrebare: Ați aflat cine era bărbatul?

Răspuns: Atât eu, cât și fiica și nora mea am încercat în mod discret să aflăm cu cine a întreținut relații, dar n-am reușit.

Întrebare: Cumnatului dumneavoastră ce i-ați spus?

Răspuns: Nu i-am spus adevărul. Valerica m-a rugat să nu care cumva să-i spun, că, dacă tatăl ei află cumva cauza hemoragiei, atunci ea se sinucide.